

Nelilehtivesikuusi

Bred hästsvans

Hippuris tetraphylla

Luontodirektiivin laji (liitteet II ja IV)

BOR suojelutaso epäsuotuisa riittämätön, heikkenevä

Koodi: 1960

Rauhoitettu (LSA 471/2013)

Uhanalainen (LSA 471/2013)

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Kuva: Aija Degerman

Luonnehdinta

Nelilehtivesikuusi on monivuotinen vesikasvi. Sen vaakasuorasta maavarresta nousee kuusimaisia lyhyitä ja onttoja ilmaversoja. Lyhyet ja tylpät lehdet ovat kiehkuroina, ja yhdessä kiehkurassa on yleensä 4–6 lehteä. Lamparevesikuusella (*Hippuris vulgaris*) on 8–12 neulasmaista lehteä kiehkurassa. Näiden kahden lajin risteymä, rannikkovesikuusi (*H. × lanceolata*), voi olla vaikea erottaa nelilehtivesikuusesta. Rannikkovesikuusella on 6–8 lehteä, joiden muoto on kahden edellisen välistä. Vesikuusten taksonomiassa on vielä selvitettävää.

Elinympäristö ja levinneisyys

Nelilehtivesikuusi kasvaa niukkasuolaisessa murtovedessä pehmeöpohjaisissa ruovikon ja saraikon aukkopaikoissa tai laidunnettujen rantaniittyjen lampareissa. Sitä on kasvanut harvakseltaan melkein koko Suomen rannikolla, mutta nykyesiintymistä valtaosa on Perämeren pohjukassa.

Nykytila ja uhkatekijät

Nelilehtivesikuusi on vähentynyt voimakkaasti varsinkin Suomenlahden ja Selkämeren rannikoilla. Itämeren rehevöityminen ja rantalaidunnuksen loppuminen ovat aiheuttaneet rantojen ruovikoitumista, mikä on luultavasti syynä lajin voimakkaaseen taantumiseen mannerrannoilla. Uusia laajoja esiintymiä on löytynyt ulompaa mereltä saarten ympäristöstä,

minne syntyy uutta kasvualustaa maankohoamisen seurauksena. Ilmastonmuutos voi muuttaa kasvupaikkojen jääolosuhteita. Myös risteytyminen lampare- ja rannikkovesikuusen kanssa saattaa osaltaan olla syynä lajin taantumiseen. Risteymä on nelilehtivesikuusta vahvempi kilpailussa tai parempi leviäjä. Suuret kannanvaihtelut vaikeuttavat lajin nykytilan arvioimista. Suurin osa lajin tunnetuista esiintymistä on suojeltuja.

Hoitosuositukset

Laji hyötyy merenrantaniittyjen laiduntamisesta ja niitosta. Saarten ympäristössä olevat populaatiot eivät kaipaa hoitoa. Nelilehtivesikuusen nykytilaa, biologiaa ja ekologiaa vaatimuksia tulee selvittää ennen kuin yksityiskohtaisia hoitosuosituksia voidaan antaa.

Lähteet

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.

Ilmonen, J., Rytteri, T. & Alanen, A. (toim.). 2001. Luontodirektiivin kasvit ja selkärangattomat eläimet – Suomen Natura 2000 -ehdotuksen luonnontieteellinen arviointi. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 510. 177 s.

Uotila, P. 2012. Nelilehtivesikuusi – bred hästsvans. Teoksessa: Rytteri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (toim.). Suomen uhanalaiset kasvit. S. 207–208. Tammi, Helsinki.